

K Ó S A   M I K L Ó S

HOVA?

MIVEL?

HOGYAN?

I.

**A ZSIDÓVAGYON ÉS A ZSIDÓKITELEPÍTÉS
MAGYARORSZÁGON**

1 9 4 2

A CÍMLAPOT
SÁNDOR ISTVÁN
RAJZOLTA

MINDEN JOG A SZERZŐÉ

Felelős kiadó: Kósa Miklós
Faragó Imre nyomdája Kispest, Vörösmarty-u. 6. Telefon: 346-966
Felelős üzemvezető: Faragó István

Kállay Miklós miniszterelnök 1942 április 21-
iki
beszédéből:

**»... más végleges megoldás, mint a
800.000 főnyi magyarországi zsidóság
kitelepitése, nincs.«**

Kállay Miklós miniszterelnök nyilatkozata
(*Völkischer Beobachter*, 1942 július 1.):

»... Meggyőződésem, hogy ez a nyár
győzelmes harcok után tisztázza Európa
helyzetét és már ebben az évben meg-
indulhat az új Európa kialakulása.«

Előszó

Kállay Miklós miniszterelnöknek tattersaali beszédében a zsidókérdésről tett kategorikus kijelentései és az azóta bekövetkezett újabb rendelkezések után a szerző, zsidó létére, nem kíván védőiratot szerkeszteni, hanem az ú. n. zsidó szolidaritás túlzásai és béklyói nélkül keresi és vizsgálja a magyarországi zsidóság belső gazdasági erőviszonyait és kivezető, vagy elvezető útját a mai súlyos helyzetből.

A magyarországi zsidóságnak a miniszterelnök hivatalos felfogása kapcsán, *kétféle* álláspontja lehet. Az egyik: bizakodni abban, hogy a kitelepítés, mint végleges megoldás — bármely oknál fogva — nem lesz aktuálissá. A másik: gondolkodni, gondoskodni és felkészülni arra, hogy ez az eshetőség — bármely oknál fogva — mégis bekövetkezik.

Ez a könyv és a következők az *utóbbi* lehetőséggel foglalkoznak, anélkül, hogy politizálnánk, jósolnánk, vagy vitatkoznánk: két felelős nyilatkozatból levonjuk annak valószínű gazdasági és szociális adottságait és konzekvenciáit arra az esetre, ha valóra válik.

Az első kötet a »zsidó« fogalmának különböző variációit és hivatalos és félhivatalos értelmezéseit, azután a zsidók térfoglalását a világgazdaságban, a magyarországi ú .n. zsidóvagyon keletkezését és kifejlődését, a magyar nemzeti vagyon mai állagát és benne a zsidó és zsidóeredetű vagyontömbök kereteit, valamint a nemzeti jövedelem volumenjét és benne a zsidóság hozzávetőleges jövedelmeit, továbbá a zsidó tőke és a zsidój szegénység helyzetét, viszonyát és feladatait, azután azt az átmeneti mezőgazdasági koncepciót ismerteti, amely (nálunk a magyar és külföldi zsidó tőke közreműködésével a szegény zsidóság foglalkoztatását és átképzését az esetleges kitelepítésig, közérdekű formában biztosíthatja, végül a palesztinai kérdést.

A további kötetek ismertetni fogják a mezőgazdasági átképzés külföldi próbálkozásait és eredményeit, a volt lengyel területeken elhelyezkedett zsidóság berendezkedését, a közelkeleti, madagaszkári és amerikai gazdasági viszonyokat és lehetőségeket a zsidósággal kapcsolatban, a német rendszert a zsidó vagyontranszfer megoldása tekintetében, azokat az elvi és gyakorlati, gazdasági és pénzügyi szempontokat s módszereket, amelyek a magyarországi zsidóság esetleges kitelepítése kapcsán nálunk számításba jöhetnek, végül a magyarországi zsidó és zsidóeredetű vagyonok részletes seregszemléjét.

*

Külön köszönettel tartozom *Dick Bódog*, *Feith Mihály*, *Földes Győző*, *Schossberger Jenő* és dr *Wirtschaftler Béla* uraknak, az anyag összeállításában való baráti közreműködésükért.

Budapest, 1942. július hava.

A SZERZŐ

I.

Ki a „zsidó”?

A zsidósághoz való tartozás fogalma Európaszerte szinte országoként eltérő, sőt ellentmondó. Magyarországon maga a belügyminiszter állapította meg, hogy *különböző* törvények *különböző* köreit szabták meg a zsidó fogalmának: ép ezért elsősorban tisztáznunk kell azt, hogy az itt következő fejtegetések szempontjából, de gyakorlati szempontból is,

hogyan lehet és kell legalább is megközelítőleg fixírozni a zsidónak tekintendő polgárokat.

Magyarországon az 1939-es egyensúly törvényt követően, az 1941. évi fajvédelmi törvény megközelítőleg nürnbergi mértékkel állapította meg a zsidó fajhoz való tartozás kritériumait. Ez az utóbbi törvény nyert alkalmazást például a kereskedelmi és iparkamarai tisztviselők elbocsájtásánál, a mezőgazdasági ingatlanok zár alá vételénél, a honvédelmi törvény novel-

lájánál, a házgondnokok és házfelügyelők elbocsájtásánál stb., tehát

valószínű, hogy ezzel a szigorított mértékkel lehet és kell fokozatosan a jövőben számolnunk.

Ettől függetlenül azonban, mint azt a legilletékesebb németországi tényező, dr Walter Gross egyetemi tanár, a berlini Népesedéspolitikai és Fajvédelmi Hivatal vezetője tavaly egy nagyszabású tanulmányában megállapította, német felfogás szerint

ezt a fogalmat az európai államok törvényhozásának teljesen egységesen kell felfognia, szabályoznia és alkalmaznia mindenütt.

Tudvalevő, hogy a nemzetiszocialista Németország első zsidótörvénye óta, vagyis 1933-tól az európai államok egész sora hozott vagy készített elő olyan törvényeket és rendeleteket, amelyek a zsidók helyzetét szabályozzák és térfoglalásukat korlátozzák. Ezek a törvények *lényegesen különböznek* egymástól, miután a zsidókérdés politikai, társadalmi és gazdasági jellege is igen sok tekintetben eltér országok szerint. Dr Gross tanulmányában azt hangsúlyozza, hogy

a zsidóellenes rendszabályok azonosságára egyelőre nincs szükség, viszont nem célszerű, sőt egyenesen káros, ha lényeges különbségek mutatkoznak a zsidó fogalmának meghatározásában.

Ez az állapot ugyanis szerinte odavezet, hogy *későbbi* időpontban, az európai zsidókérdés likvidációjakor az egyik ország bizonyos csoportot zsidónak' számít és kiutasít, míg a szomszédja ugyanazt az embercsoportot nem tekinti zsidónak és meghagyja az országban, ami a zsidókérdés jövőben való általános rendezését már jóelőre tökéletlenné és részlegessé tenné.

Dr. Gross szerint

***a zsidóságot csak mint népi és táji jelen-
séget szabad felfogni.***

Szerinte annak, hogy ez vagy az a zsidó, az egyik vagy másik keresztény felekezethez tartozik-e pillanatnyilag, továbbá, hogy rövidebb vagy hosszabb idő óta rendelkezik-e az illető ország állampolgárságával, vagy hogy elkülöníti-e magát és ghettszerű életet él-e, avagy pedig nemzsidónak mutatva magát mint úgynevezett asszimiláns helyezkedett-e el az államalkotó nép életében, az *ő népi zsidó mivoltához semmi köze nincs*. Közömbösnek tartja azt is, hogy özszeütközésbe került-e az illető a maga országának törvényével, vagy egyáltalán nem szerepel a bűnügyi nyilvántartásban, miután

***szerinte a zsidók Európából való kitele-
pítése nem büntető rendszabály, hanem
életfontosságú védekezési folyamat***

egy teljesen idegen fajkeveréssel, a zsidó néppel szemben.

Ha ebből a szempontból nézzük a különböző államok zsidó vonatkozású törvényalkotásait, dr. Gross

szerint a fajpolitikai alapelvet csak erős korlátozással veszik figyelembe. A legtöbb állam a vallási, illetve *felekezeti hovatartozandóságot többé kevésbé mérlegeli* és a megkeresztelkedést, annak időpontját, a házastárs és a gyermekek megkeresztelkedéseinek feltételeit különbözőképpen kombinálja és méltányolja. Ezek az u. n. kivételezettek részben telivér, részben félvér zsidók. Amint dr Gross kifejti, Németország is megkülönböztet zsidókat és u. n. elsőfokú keverékeket, vagyis félvéreket, azonban mindkét kategóriát ugyanolyan elbánásban részesíti, ami szerinte, az egyedüli helyes álláspont, amivel szemben a többi államok nagy része erősen eltér a német rendezési módtól.

A másik szempont, amelyre dr Gross szerint egyes államok figyelemmel voltak, *a zsidók állampolgárságának régebbi vagy frissebb keleté, illetve bevándorlásuk korábbi vagy későbbi időpontja*. Dr Gross szerint az ilyen megkülönböztetés *teljesen helytelen*, mert szerinte *csak* a faji, illetve népi hozzátartozandóság lehet döntő afelől, hogy valakit európai szempontból végérvényesen idegennek minősítsünk-e vagy sem.

A német szakhivatal vezetője épp ezért kívánatosnak tartja, hogy

az európai összes államok minél hamarabb megegyezzenek a zsidó fogalmának teljesen egységes meghatározásában,

összehasonlítsák jelenlegi definíciójukat és azokat úgy módosítsák, hogy *ugyanaz* az újjólág meghatározandó embercsoport legyen tárgya a zsidókérdés eljövendő általános európai rendezésének.

Zsidónak kell tehát — szerinte — tekinteni mindenkit, aki telivér zsidó származású, tekintet nélkül arra, hogy mely felekezethez tartozik és hogy ő vagy ősei hol laktak.

Ennek a hiteles megállapítása nem könnyű, de segítségül jelentkezik az a tény, hogy az emancipációig és az asszimilációig a zsidók vallásilag is szigorúan elkülönítették magukat és külön egységet alkottak. Feltételezhető tehát, hogy

azok, akik fajilag zsidók voltak zsidó származásuk folytán a múlt század elejéig, kivétel nélkül izraeliták voltak, míg senkisémet volt izraelita, aki egyben nem lett volna zsidó is.

Németországban ebből a szempontból 1800-ig kelt visszamenni a családfák vizsgálatánál, amikor a keresztény mivolt egyben az illető nemzsidó voltát is bizonyította.

Ezek a fejtegetések természetesen, bár hivatalos, jellegűek, nem jelentik azt, hogy küszöbön állna valamilyen egységes szabályozása a zsidó fogalmának, mindenesetre azonban arra mutatnak, hogy az

illetékes tényezőket ennek a kérdésnek belátható időn belül való szabályozása is foglalkoztatja.

Magyarországon kétségkívül az 1941-es fajvédelmi törvény meghatározásai olyan mértékben kibővítik a zsidósághoz tartozás fogalmát, hogy ha a következő

fejezetek statisztikai, gazdasági és társadalmi irány-
elveinél

*az 1941-es tájvédelmi törvény szerint
kalkuláljuk a magyarországi zsidóság
számarányát, szerepét és jelentőségét,
akkor cca 800.000 zsidó vagy zsidósár-
mazású lakossal foglalkozunk,*

vagyis Magyarország lakosságának megközelítőleg $\frac{1}{18}$
részével.

II.

A zsidóság térfoglalása a világgazdaságban

A zsidóságnak az elmúlt századok során Európában és Amerikában való térhódításának okai, mértéke és következményei tekintetében sokféle tudományos és propagandisztikus álláspont alakult ki. Ebben a fejezetben két kiváló német tudós, Franz *Oppenheimer* és Werner *Sombart* adatai alapján próbáljuk megvázolni ennek a bonyolult történeti folyamatnak a kereteit, elsősorban annak a Sombartnak a felfogását reprodukálva, aki mint meggyőződéses antiszemita szerepel a köztudatban.

Werner *Sombart* még az első világháború előtt egyetemi előadásaiban és tanulmányaiban kifejtette azokat a ténykörülmenyeket, amelyek megadták a zsidóságnak a modern közgazdasági életben való szereplése irányát és jelentőségét. Sombart leszögezte, hogy valamely népcsoport, az adott esetben a zsidóság, részvételének arányára nézve valamely gazdasági tevékenység terén, két módszert lehet igénybe venni: a *statisztikai*t és a *genetikust*. Sombart itt elsősorban a genetikus módszert alkalmazza és le-

szögezi, hogy ha azt akarjuk mindenekelőtt megállapítani, hogy mily mértékben válik vagy vált például a zsidó népcsoport a modern gazdasági élet menetére és lényegére döntő hatásúvá, ennek minőségi vagy dinamikai jelentőségét kell megismernünk. Evégből meg kell vizsgálnunk, hogy

bizonyos gazdasági életünkre nézve különösen jellegzetes vonások első elhatározó jellegzetességüket zsidóktól nyerték-e el,

akár úgy, hogy bizonyos helyi vagy szervezeti természetű külső alakulatok az ő tevékenységükre vezethetők vissza, akár úgy, hogy bizonyos üzletelvek, amelyek gazdasági életünket hordozó irányelvekké izmosodtak, kiváltképpen zsidó szellemből fakadtak. A modern világgazdasági fejlődés menetére nézve

mélyreható fontosságú körülmény a világgazdasági kapcsolatok súlypontjának a déleuropai nemzetekről az északnyugateuropai népekre való átháramlása,

előbb a holland, majd a francia, angol és északnémet népre. Sombartig a történétírók ennek a ténynek a magyarázatára vagy azt hozták fel, hogy Amerika felfedezése és a keletindiai tengeri út fellelése okozta az olasz, spanyol és portugál népek gazdasági fontosságának elveszését, vagy azt, hogy az északnyugateuropai államhatalmak erősebbek voltak. Sombart ezzel szemben azt állítja, hogy Európa gazdasági súlypontjának délről északnyugatra való eltoló-

dása a zsidók vándorlásaival kell, hogy összefüggésben álljon.

Sombart itt végigtekint a zsidóság váltakozó sorsán a XV. század vége óta és világtörténeti eseményeknek látja a spanyol és portugál zsidók kiűzetését: több mint 300.000 zsidó hagyta el az Ibériai félszigetet Amerika felfedezésével egyidőben, hogy új hazát keressen, ugyanakkor Olaszországban és egyes német kereskedővárosokban is erős zsidóüldözés lép fel. A zsidóellenes Augsburg, Ulm és Regensburg elvesztik kereskedelmi jelentőségüket, "míg a zsidókat befogadó Hamburg és Frankfurt felvirágoznak, ugyancsak fellendül Hollandia kapitalisztikus élete a bevándorló marranokkal, valamint Angliáé is, ahol *Cromwell* és *Colbert* szívesen látják a bevándorló zsidóságot.

Sombart szerint

***ez a vándorló zsidóság külső befolyásával lényegesen hozzájárult ahhoz, hogy a modern gazdasági életen uralkodó be-
rendezkedések létrejöjjenek,***

illetve kiformalódjanak és a mai állam, amely lényegében a kapitalizmus külső kerete, a maga sajátos módján képződjön ki. Belső szellemi tekintetben, *Sombart* szerint, a kapitalizmus legbelsőbb eszméjét a zsidók fejlesztik ki és az úgynevezett modern szellemet ők reprezentálták. Annak igazolására, hogy a nemzetközi áruforgalmat a zsidók milyen mértékben építették ki, *Sombart* felhossa, hogy a Leipziger Messe látogatói közt a zsidók százaléka a régi minimumról 33%-ra emelkedik, Hamburgnak Spanyolországgal, Portugáliával és Hollandiával való keres-

kedelme a XVIII. században jóformán kizárólag zsidó kézben van, a levantei forgalom pedig, a francia kereskedelem legjelentősebb ága, a XIII. században zsidósodik el.

Hangsúlyozza Sombart, hogy a zsidók az arisztokratikus hajlamú XII. és XIII. században a *fényűzési cikkekkel* való kereskedelmet úgyszólván monopolizálják, viszont a *tömegárúk* forgalombahozatala terén is előtérbe nyomulnak. A modern idők nagy raktáráruit, a gabonát, gyapjút, bőrt, spirituszt; textilt, gyarmatárut, cukrot és dohányt elsőnek vitték piacra. A belföldi régidivatú kereskedelmet, az ú. n. *Judenkommerz*, jóformán mindenütt veszélyeztette, miután

***éppen azokat a területeket uralták a
zsidók, amelyekből nagy tömegű kész-
pénzt lehetett hozni,***

tehát Közép- és Dél-Amerika újonnan feltárult ezüst- és aranymezőit, még pedig úgy a közvetlen forgalomban, mint kerülő úton Spanyolországon és Portugálián át. A modern gazdaság előkészítése és kiépítése nagyrészt a *nemesfémek* összpontosítását jelentette, amit a zsidóknak a *modern gyarmatgazdaság* fejlesztésében való részvételére vezetett. Ennek kapcsán utal Sombart arra, hogy milyen nagy jelentősége volt Amerika felfedezésében, illetve kiaknázásában a zsidóságnak: a kolumbusi felfedező utak anyagi alapját a zsidók teremtették meg, az első amerikai kereskedő és ipartelepek is zsidók úgy Észak- mint Dél-Amerikában, főleg a cukortermelésben. Hivatkozik Sombart arra, hogy a dohány, aszfalt és távirati trösztben a zsidók vezettek, a vasút-trösztök

és a bankcégek jelentékeny része zsidó kézben volt és van, ezenkívül a gabona-, dohány- és gyapotkereskedelmet is kézbe vették. Az Észak-Amerikába bevándorolt zsidók Brazíliával és Nyugatindióával sűrű forgalmat tartottak fenn és biztosították az arany állandó fluktuációját.

Igen érdekesen fejt ki *Sombart a keresztény és zsidó kereskedők harcát*, illetve azt az ellenkező gazdasági szellemet, amely a XVI. század óta összeütközésekre vezetett. A rendi szervezetben a nyereségre való korlátlan törekvés nem keresztényi, tehát tilos volt, az egyik üzletágból a másikba való átkapást pedig a céhek akadályozták meg. A hirdetés, a vevő keresése, az árak leverése ismeretlen volt, amíg a zsidóság ezeket a szigorú, szinte hűbéri elveket ki nem kezdte.

A zsidóság a tökéletlen fejlettségű új kapitalisztikus gazdálkodás korában a nyerészkedésre irányuló gazdasági szellemet képviselte, aminek következtében *Sombart* szerint nem vették tekintetbe az egyes kereseti ágak közt vont korlátokat és a »nagy forgalom, csekély haszoné elvét képviselték, igyekeztek a legolcsóbb munkaerőt kiszimatolni, tökéletesebb termelési eljárást alkalmazni, új fogásokat találni, a vevőkört bővíteni, az áruk újszerű csoportosításával, valamint a fizetési feltételek megújításával és meglepően új üzletformákkal. A modern áruház, a részletüzlet, a mai kávéház, a hivatásos hitelközvetítés jstb., stb. a zsidóság találmányai.

A zsidóság az individualisztikus gazdasági felfogást képviselte,

azt a felfogást, hogy az egyes gazdasági alany ható-

körét felfelé és lefelé tárgyi szempontok nem korlátozhatják, hogy minden gazdasági alany a maga helyét mindig újból kell, hogy meghódítsa és támadások ellen védelmezze, hogy joga van magának mások rovására is olyan tág működési teret kiküzdni, amelyet csak tud, hogy a küzdelem fegyvereit elsősorban szellemi fölényével folytassa és hogy

minden gazdasági folyamatot a maga belátása szerint olyan célszerűen alakítson, ahogy csak lehet.

Sombart szerint a szabadkereskedelem, a szabadverseny a gazdasági racionalizmus, a kapitalisztikus gondolkodás, általában a modern gazdasága szellem kiépítésében a zsidóságnak nagy, sőt döntő szerepük volt: ők voltak azok, akik *kívülről* vitték bele ezt a felfogást egy másfajta eszmekörbe. Amire viszont *Sombart* lényegében nem felel, az a leglényegesebb kérdés:

miből és mivel magyarázható a zsidóknak a kapitalisztikus szellemre való hajlandósága már jóval az általános kapitalisztikus kifejlődés előtt és mi az, ami a zsidókat alkalmasokká tette arra, hogy ilyen döntő befolyást gyakoroljanak a modern gazdasági élet menetére!

Amivel *Sombart* a zsidók kapzsiságát magyarázza, a félpolgárság ténye, az idegenség, a jogok és kötelességek keretén való kívülállás, a kevesebb

obligó és a kisebb önmegtartóztatás tudata, nem erre szóló magyarázat. Éppen *Oppenheimer*, a másik nagy német szakértő utal Sombart igen érdekes okfejtésének ebbeli hiányosságára, amikor rámutat arra, hogy az a körülmény, hogy a zsidók a középkorban is mindenütt, ahol nem voltak teljes polgárjogaik, a vagyonszerzést hajszolták, hogy az élet biztonságát, és az érvényesüléshez szükséges befolyást megszerezzék és hogy mindenütt pénz- és pénzértékű követelést, vagyis ingótokét gyűjtöttek, ez magában véve

nem igazolta Sombartnak azt az állítását, hogy a zsidók csinálták a kapitalizmust, s hogy ők az igazi előkészítői és megteremtői a fennálló modern gazdasági rendnek.

Oppenheimer ezzel szemben leszögezi, hogy a kapitalizmus nem úgy keletkezett, hogy bizonyos vezető egyénekben — Sombart szerint főleg a zsidókban — fellépett az a hajlandóság, hogy egy tőkemennyiséget értékesítsenek, azaz hasznothajtóan fektessenek be. *Oppenheimer* szerint

a kapitalizmus nem minden érték lélektani átértékelésének, hanem a nemzetek politikai és társadalmi fundamentuma forradalmának az eredménye.

Ez a főok, ennek egyszerre két hatása is van: *szociális* szempontból a kapitalista társadalom, *lélektani* szempontból a sajátos kapitalista érzület, amely tehát

— szerinte — Sombart feltevésével ellentétben, nem ok, hanem kísérő következmény, lelki reflex. A tőke többletértéket termelő termék, a termelési eszközök bizonyos mennyisége azonban csak ott tőke, ahol szabad munkások vannak, akik tömegesen lepik el munkapiacot és kénytelenek olyan bérért kínálkozni, amely mellett a munkáltatónak többletértéke marad, ami viszont

csak ott következik be, ahol a földet a jog elzárja, mert különben nincs vagyontalan munkás.

Oppenheimer szerint a proletárok, akik a kapitalizmust táplálják, a nagybirtok környékéről, tehát a legerősebben elzárt területekről özönlenek be a városokba.

A kapitalizmus Európában a föld elzárásal és a szabad költözködés feltűnése idején alakult ki,

ugyanilyen feltételek mellett nemcsak Európában, hanem Angliában, Amerikában, sőt Japánban is. *Oppenheimer* szerint, ahol a kapitalizmus objektív feltételei felmerülnek, ott *nem keletkezik* a kapitalista érzület, mert ez a hajlandóság mindig megvan, hanem csak *érvényesülési tere nyílik és tudatossá válik*. A lehetőség *mindig* adva van, mert az ember mindenkor szívesebben dolgoztat, mint dolgozik.

Oppenheimer tehát Sombarttal szemben leszögezi, hogy

nem a zsidók csinálták a kapitalizmust,

hanem társadalmi viszonyaik és sajátos tulajdonságaik következtében abban a helyzetben voltak, hogy jobban használhatták ki, mint a nem zsidók.

Sombart azt mondja, hogy ahová zsidók jöttek, ott felvirrad a kapitalizmus, Oppenheimer ezzel szemben azt állítja, hogy ahol felvirrad a kapitalizmus, oda jönnek a zsidók!

III.

A zsidóság gazdasági története Magyarországon

Szent István birodalmában — ezt a történeti kutatás kétségtelenül bebizonyította — évszázadokon át szigorúan vett *magyar* kereskedelem és *magyar* pénzügy nemigen volt. Mindazt, amit akkor kereskedelemnek, vagy pénzforgalomnak neveztek, *túlnyomórészt* németek, olaszok, görögök, örmények vagy rácok bonyolították le:

***az Árpádok vagy a vegyesházi királyok
korában a zsidóknak ebben éppoly ke-
véssé volt ezen a téren szerepük, mint a
törzsökös magyarságnak.***

Fortunátus Imre és néhány kisebbrendű társa kivételével, csak a 18. század elején találkozunk először számottevőbb zsidókkal. *I. Lipót* császár bizalmasa, *Oppenheimer* Sámuel telepedett le Pozsonyban, élelmezte és felszerelte Savojai Jenő fő-

herceg megbízásából a hadseregeket. Ugyancsak ekkoriban, 1716-ban tett *Károly* királynak egy pozsonyi zsidó bankalapítási javaslatot, amelyet elvben el is fogadtak, de kikötötték, hogy — zsidót a vállalkozásba bevonni nem lehet. Később *Mária Terézia* királynő bizottságot küldött ki Magyarországra, kereskedelmi forgalom tanulmányozására, s ez a bizottság megállapította, hogy a szatócs- és házaló kereskedelem, valamint az italmérés a vidéki falvakban és mezővárosokban már túlnyomórészt zsidó kézen volt, zsidó *nagykereskedő* azonban csak *kettő* működött Óbudán.

A 19. század eleje azt a könnyebbséget hozta a zsidók javára, hogy *kézművességgel is volt szabad foglalkozniuk*, ipartestületekbe azonban *nem* tömörülhettek: a bécsi kormányok nem támogatták a magyar ipar fejlődését, viszont a hazai céhek nem voltak hajlandók zsidókat befogadni, s így a zsidó iparosok és kézművesek száma csekély maradt. A zsidóság *saját kézműves és földműves egyesületeket* alapított, amelyek hamarosan már bizonyos eredménnyel működtek.

A *kereskedelemben* a zsidóság sokkal gyorsabban és könnyebben érvényesült, miután a törzsökös magyarság egyáltalán nem foglalkozott gazdasági pályákkal. Az utak és a hajózás hiánya, az árucserre korlátozásai, a váltó- és hiteltörvény be nem vezetése a múlt század 40-es éveig sok és sokféle akadályt jelentett. A mégis dolgozó zsidó nagykereskedők jórészt gyapjúval, pehellyel, dohánnyal, gabonával és bőrrel foglalatostkodtak, a textiláru forgalma mérsékelt maradt. 1846-ban alakult meg Pesten a nagykereskedők egyesülete, amelynek 36 tagja közül már 26 volt zsidó, köztük *Koppély* Fülöp, a harkányi

bároi család őse. Két kereskedelmi testület volt akkoriban Pesten, egy *keresztény* és egy *zsidó*; az előbbinek 245 tagja volt, az utóbbinak 136. Ebben az időben alakult meg a két első zsidó bankári cég: *Wodianer* Sámuel, illetve *Ullmann* Mór (a *Szitányi-család* őse) volt az alapító, akik Bécsben is jelentős szerephez jutottak, Ullmannak döntő szava volt az első magyar pénzügyintézet, a *Kereskedelmi Bank* megteremtésében. Működtek már az első zsidóalapítású gyárak is, *Goldberger* Sámuel és *Spitzer* Gerzson kékfestője, farkasházi *Fischer* Móric herendi porcellángyára és több kisebb bőrgyár. Kereskedelmi cégek alakultak a vidéken is: a *Deutsch* Ignác-éég Aradon, a *Franki* Ábrahám Kápolnásnyéken, a *Sirasser* és *König* Györött, a *Guttman-cég* Kanizsán, a *Wolff-cég* Kismartonban, a *Kappenheim* és *Bettelheim* Pozsonyban, a *Weisz* és *Ráth* Szegeden, a *Manowillock* Keszthelyen, az *Eisenstädter-cég* Temesvárott, amelyek főleg gabonával dolgoztak. Széchenyi programjának fokozatos megvalósulásával, takarékpénztárak létesültek, megnyílt az első ipari kiállítás, védőegylet alakult és a zsidóság erőteljes bekapcsolódását átmenetileg csak a szabadságharc szakította meg.

A bécsi kormány az 50-es évek közepétáján közeledni akart és gazdasági könnyítésekkel, út- és vasútépítésekkel, jegybanki fiókok létesítésével próbált megegyezést teremteni. Közben megalakult a zsidó *Lévai* Henrik kezdeményezésére az *Első Magyar Biztosító*, a zsidó *Kern* Jakab akciója eredményeként az első *kereskedelmi főiskola*, létrejött a *Pesti Lloyd Társulat* és *kereskedelmi és iparkamarák* kezdték meg tevékenységüket. Nagy gőzmalmok vették fel a munkát: a *Budapesti Gőz*, a *Viktória*, a *Concordia*,

és a *Pannónia*, valamint *szeszfőzdék és szeszfinomítók*, majdnem mind zsidó vállalkozásban. A kiegyezés előtt több *vasút* is épült, zsidó tőkésék és mérnökök is résztvettek bennük, főleg az *Alföldi* és a *Kassa-Oderbergi* vasút építési konzorciumában. Sikerült a pesti *Aru- és Értéktőzsde* felállítása is, amelynek kifejlesztésében a zsidók közül *Wahrman, Kern, Semler, Kunewalder* és *Strasser* vittek irányító szerepet, Megalakult az *Országos Iparegyesület* is, valamint az *Első Magyar Iparbank*, amelyben *Ullmann Móric* és *Károly* voltak tevékenyek.

A zsidóság már jóval a kiegyezés előtt érdeklődéssel fordult a *mezőgazdaság* felé, a szabadságharc előtt azonban csak bérlők lehettek és csak 1867 után kapták meg a jogot mezőgazdasági ingatlanok szerzésére és hasznosítására. A kiegyezés után a magyar birtokosság helyzete egyre rosszabbá vált, a jobbágyfelszabadítás után minden átmenet nélkül át kellett térniök a *naturál* gazdálkodásról a *pénz*gazdálkodásra, a munkaerőt nem a jobbágy adta, hanem; pénzben kellett megszerezni, befektetéseket ki kellett eszközölni, az élő és holt leltárt kiegészíteni és adót fizetni. Ehhez járult a sok rossz termés, alacsony gabonaár, az amerikai verseny, a rendezetlen hitelviszonyok és a magas kamat, úgyhogy a keresztény birtokosság helyzete egyre rosszabbodott. A *Svábok, Lédererek, Bischitzek, Kohnerek, Deutschok, Schossbergerek, Okányi-Schwarzok, Freystádtlerék és Straserek* ekkor már részint mint bérlők, részint mint birtokosok, tevékenyen működtek, a 70-es években azután, amikor a gazdasági válság bekövetkezett, a keresztény földbirtokosok jórésze csak a föld eladása vagy haszonbérbeadása közt választhatott. Ezekben az időkben jutottak a zsidók fokozottan birtokokhoz és

haszonbérletekhez és mintagazdaságok mellett mezőgazdasági ipart is létesítettek az évek során.

Ugyancsak a kiegyezés adta meg a lökést a modern *ipari* termeléshez, amiben a zsidóság tőkeerejével jelentékeny részt vállalt. Vas, gép, vagon, papír, bőr, textil és vegyészeti gyárak létesültek, főleg a *Weiss Manfréd, Wolfner, Deutsch, Mauthner, Machlup, Bacher, Neumann, Herczog, Schossberger, Freudiger, Neuschloss, Kohner, Fellner, Kammer* és *Popper* családok vezetése alatt. Fejlődik az építési, vasúti és bányaipar; zsidók teremtik meg a három legnagyobb szénbánya művet: a *Reimann, Chorin* és *Herz* családok, a vasiparban pedig a *Brüll* és a *Veith*-család.

Az *értékpapír-forgalom* igen nagy arányokat öltött az idők során a zsidóság részvételével és irányításával. A kiegyezéskor a budapesti tőzsdén mindössze három bank és két takarékpénztár, valamint nyolc iparvállalat részvényét jegyezték. A pénzüzetek, amelyek alapításában és fejlesztésében, épúgy, mint a tőzsdén, *Kornfeld, Lánczy, Wahrman, Weiss Fülöp, a Beckek, az Ullmannok* és *Elek Pál* voltak az irányító tényezők, vezető részt vittek az állami hitel tranzakcióiban, igen jelentős anyagi eszközöket bocsátottak ipari vállalatok létesítéséhez és parcellázások lebonyolításához, valamint a jelzáloghitel kiszélesítéséhez rendelkezésre.

Ami a *kereskedelmet* illeti, a kiegyezés után, amikor Ausztriának voltunk kiszolgáltatva, mezőgazdaságunknak szüksége volt nyelveket ismerő, külföldet járt kereskedőkre, akik gabonáját, borát, állatait el tudták adni, viszont az osztrák iparnak is kellett a közvetítő, aki árucikkét a magyar fogyasztóhoz megfelelően el tudta juttatni. A magyar mezőgazda és

az osztrák gyáros ezt a *közvetítő* réteget egyaránt főleg a feltörekvő zsidó polgárságban találta meg, amely ezt a kettős kapcsolatot megfelelően hasznosította is.

A zsidó tőke elhatalmasodása, különösen a *kartellek* vonalán jelentkezett. Azok a zsidó családok; amelyek a múlt században vagyont és befolyást szereztek, domináltak a kartellekben is, amelyek a tőkekodkázatot csökkenteni, a szabadversenyt megakadályozni és az érdekeltség hasznát intézményesíteni igyekeztek. A kartellek a mezőgazdaság és a fogyasztás terhére súlyos vagyonok szerzését tették lehetővé, egyfelől az első világháború előtt, de utána is, a gyáripar mesterséges támogatása folytán egészen a 30-as évekig.

Az 1931-es mezőgazdasági krízis a magyar kormányt *új kartelltörvény* behozatalára és az *egykézgazdálkodás* bevezetésére készítette. Ez az irányváltás, a tőke, így a zsidó tőke vagyoni gyarapodását megállította, de nem törte meg. Azok a terhek, adók és kölcsönök, amelyeket a nemzeti beruházási terv provokált, megfelelő fékező erőt gyakoroltak a zsidó vagyonnak a nemzeti vagyon keretein belül elfoglalt és addig növekvő pozíciójára.

IV.

A mai nemzeti vagyon és az ú. n. zsidóvagyon

Kutatva a tőke, főleg a magyarországi zsidó és zsidóeredetű tőke elhelyezkedését, mértékét és jelentőségét a mai állami renden belül, elsősorban meg kell állapítanunk, legalább hozzávetőleg, *a mai tiszta 'nemzeti vagyon értékét*, amelynek egyik integráns része az ú. n. zsidóvagyon.

A nemzeti vagyon állagának első szakszerű és máig is irányadó megállapítása dr *Fellner* Frigyes egyet, tanár nevéhez fűződik, aki 1913-ban megjelent könyvében nemcsak az ország, hanem a monarchia nemzeti vagyonának keretét is megvázolta. *Fellner* könyve minden vitán felül és minden kritikusa szerint rendkívül *alapos, óvatos, sőt pesszimista* volt *Fellner* a magyar nemzeti vagyonba *nem* számította bele az adómentes házakat és gazdasági épületeket, malisra becsülte a földbirtokot, a mezőgazdasági termésnek csak $\frac{1}{3}$ -át kalkulálta, a gyárakban és ipartelepeken lévő áruk és készletek értékének alapjául csak 1262 nagyobb békebeli ipartelepet vett fel, a

gyári felszereléseket pedig egyáltalán figyelmen kívül hagyta, úgyszintén a kereskedelmi üzletekben felhalmozott árukészletet, valamint a behozatal értékét is.

Ilyen körütekintő és minimális becsléssel Fellner 1913-i értékelése a következő volt:

1. a magyar földbirtok értéke	19.82	milliárd K	
2. bányák és kohók »	2.22		»
3. épületek »	8.57		»
4. közlekedési eszközök »	5.79	»	»
5. ingó javak »	13.31		»
6. külföld elleni követelések	—	192	» »

Összesen: 49.91 milliárd ar. korona,

amiből azonban le kell vonni az akkori 8.39 milliárd-riyi tartozást a külfölddel szemben, vagyis

1913-ban a tiszta nemzeti vagyon Fellner szerint 41.52 milliárdra rúgott béke-koronában.

Ugyancsak *Fellner* számította ki jóval későbbi időben

Magyarország megcsonkult területének nemzeti vagyonát az 1926—28-as évek alapján és azt 31.4 milliárd pengőre értékelte.

Ezzel szemben, ha figyelembe vesszük az azóta visz-

szatért területeket és a velük újra bekapcsolt nemzeti vagyontételeket,

a mai nemzeti vagyon az állam tulajdonában levő vagyontárgyakkal együtt legalább 36 milliárdra becsülhetjük.

Miután az állami vagyontárgyak a legutóbbi költségvetésben 4.33 milliárddal szerepelnek, amiknek tényleges értéke lényegesen nagyobb,

a magánkézen levő tiszta nemzeti vagyon cca 32 milliárdra tehető

a legszigorúbb számítás szerint is.

Ha már most azt akarjuk megállapítani, hogy ezidőszerint

ebben a tiszta nemzeti vagyonban a zsidó és a zsidó eredetű vagyon milyen százalékban szerepelhet,

igen nehéz feladat előtt állunk, miután *hiteles* statisztika, különösen a zsidó származású vagyonra nézve, nemigen van. Dr Kovács Alajos, a Statisztikai Hivatal elnöke, erre vonatkozó munkájában

Csonka-Magyarországon a zsidóságnak a nemzeti vagyonban való részesedését 20 és 25 százalék között becsülte.

Ha elfogadjuk ezt a kalkulációt, legalább is százalékszerűen, akkor is *le kell vonnunk a zsidóság vagyonrészéből a földvagyont, a bérletet és a saját föld*

felszerelését, miután a zsidóságnak a mezőgazdasági vagyontételekben való szereplése megszűntnek tekinthető. Ezzel szemben az 1941-es fajvédelmi törvény értelmében vett legtágabbkörű zsidóság vagyona jelentékeny többletet képvisel a szigorúan vett zsidó vagyonmennyiséggel szemben. Ha tehát kb. egy milliárdot levonunk mint mezőgazdasági, szőlő- és erdővagyon és bérletet, illetve felszerelést a zsidó nemzeti vagyonrészből, cca egy milliárd összegben, megközelítőleg *feleannyit kell hozzáadnunk* olyan vagyontételekben, amelyek kétségkívül zsidó származásúak, illetve eredetűek: *ez a két tétel tehát 50 százalékig kiegyenlíti egymást.*

Matolcsy Mátyás, egy tanulmányában

1941. nyarán a magyarországi u. n. zsidóvagyon 12 milliárdra becsülte,

ami kétségkívül erősen *túlzott feltevés*, mégpedig nemcsak azért, mert akkor a földdel kapcsolatos zsidóvagyon (földbirtok, szőlő, erdő, felszerelés stb.) még teljes mértékben kalkulációba vette, hanem azért is, mert a visszatért területek zsidóságának vagyonát a volt csonka-ország zsidóságának vagyonalapjával azonos kulcs szerint mérlegelte, ami szintén helyt nem álló, végül nem vette figyelembe az ú. n. zsidóvagyon terhelő jelzálogi, valamint köz- és adóterheket, amelyek az utóbbi években a zsidóvagyon különösen sújtották és ennél fogva állagában jelentősen csökkentették.

Reális és logikus számítás alapján ezidőszerinti mértékkel

a legtágabb értelemben vett zsidó és

zsidó eredetű tiszta nemzeti vagyont, figyelembe véve az utóbbi évek igen nagy mérvű közszolgáltatásait, beruházási vak-ságait és adóterheit, aligha becsüljük 8 milliárdnál többre.

Természetesen ez a kalkuláció is erősen *hozzávetőleges* és csak egy országos átlag alapján védelmezhető, miután egyes vagyonkörök egyes foglalkozási ágaknál jóval több, másoknál jóval kevesebb százalékos részesedést képviselnek.

Ha már most a nemzeti vagyonnal kapcsolatban azt kutatjuk, hogy

a magyar államháztartásnak milyen igényei és milyen szükségletei állanak lenni a nemzeti vagyonnal és a nemzeti jövedelemmel szemben,

akkor elsősorban hivatkoznunk kell a pénzügyminiszter *tavalyi* bejelentésére, amelyben leszögezte, hogy az egymilliárdos győri munkaprogrammot, amely a nemzeti hozzájárulás céljaira 600 milliós egyszeri kivetés és 400 milliós kölcsönt tartott szükségesnek, illetve az országgyűlés ilyen javaslatot emelt törvényerőre, az eredmények és szükségletek máilyenyegesen túlhaladták. A pénzügyminiszter bejelentése szerint a honvédelmi célokra és beruházásokra *lényeg* felmerült és felhasznált szükséglet már *tavaly* meghaladta a 2.8 milliárdot és előrelátható, hogy honvédelmi és szociális kötelezettségeink és

céljaink folytán *ezek az igények lényegesen gyarapodni fognak*. A kormány a milliárdos alapot még nem használta fel teljesen, miután a befizetési határidők sem jártak le, de a befolyt részletekből, adókból és függő kölcsönökből a pénzügyminiszter tavalyi közlése szerint *a 2.8 milliárdra 1650 milliót már ki is fizetett*.

A pénzügyminiszter azóta keresztülvitte a társulati és egyenes adó-reformot, forgalmi és fogyasztási adó-emeléseket, úgyszintén hadfelszerelési adó formájában a meglévő kereseti adók pótlékolását is. Közben a *milliárdos mezőgazdasági program*, amely előtérj esetésre került, igazolta azt a feltevést, hogy a kormány honvédelmi, szociális, mezőgazdasági súlyos feladatai a polgárság részéről további igen meszszerű és egyetemes áldozatkészséget követelnek, amire nézve csak első példa az *új hadmentességi adó* tervezete.

V.

A nemzeti jövedelem és a zsidó jövedelem

A *magyar nemzeti jövedelem* volumen jenek hiteles kiszámítása csak az 1938—39. évekig terjed és Csonka-Magyarországra vonatkozik, illetve annak akkor volt 9,082.377 lakójára. A Magyar Gazdaságkutató Intézet legutóbb megjelent külön kiadványa foglalkozik az 1938—39. évek nemzeti jövedelmének, illetve annak volumen jenek kiszámításával a háztartási munka értékével és annak értéke nélkül.

A következőkben a nemzeti jövedelem volumenjét a háztartási munka értékével együtt vesszük figyelembe és annak

***kiinduló pontjául végösszegben az 1938
—39 évek 7.33 milliárdos összesítését
vesszük,***

amiben a mezőgazdaság, a bányászat és kohászat, a gyári, kézmű- és háziipar, a szállítási tevékenység, a kereskedelem, a lakáshasználat, a színházak és mozgók, a fizetett és nemfizetett háztartási munka,

nemzetközi fizetések és a közületi bevételek áremelő hatása is benn szerepel. Tekintettel arra, hogy ma a visszacsatolt területekkel, azok lakosságával és a lakosság jövedelmeinek figyelembevételével a nemzeti jövedelem volumenje 30%-kal emelkedett, az évi végösszeget

az 1941. végével cca 9.5 milliárdra becsülhetjük.

Ha már most kalkulálni akarunk atekintetben, hogy az összesített nemzeti jövedelem hány százaléka lehet a zsidó és a zsidóeredetű lakosság jövedelme és ha elfogadjuk Kovács Alajos százalékos alaptételét és 20—25%-ban vesszük fel az arányt, akkor

a magyarországi zsidó és zsidó-eredetű lakosság évi jövedelmének volumenje mindenesetre meghaladná a 2 milliárdot.

Tekintettel arra, hogy a Gazdaságkutató Intézet statisztikája szerint a nemzeti jövedelem százalékosan legnagyobb tételei a gyárparból (27.6%) és a mezőgazdaságból (36%) álltak elő 1938—39-ben, mlg a kereskedelem csak 6.9%-kal szerepelt, kétségtelen, hogy a zsidóság legnagyobb jövedelmi kerete a gyárpar 1938—39-ben kimutatott 27.6%-os tételében található meg, míg az akkori mezőgazdasági 36%-ban — az 1942. évi bruttó jövedelmet számítva — a zsidóság már csak igen kis résszel szerepel.

Igen nehéz annak kiszámítása, hogy a nemzeti jövedelem 1942. évi bruttó volumenjében a zsidóság jövedelme az előző éviékéhez viszonyítva — az el-

vesztett pozíciók és vállalkozások széles vonalából való fokozatos kikapcsolódással — *mennyiben csökkent* és hogy milyen csökkenést fog a folyó év végével kimutatni. E tekintetben *semmilyen hiteles statisztika nincs* és egyelőre az 1940 és 1941-es évekre vonatkozólag nem is várható, miután sem a hivatalos, sem a félhivatalos statisztikai szervek ilyen jellegű kimutatásokkal nem foglalkoztak. Nem számítható ki autentikusan a zsidóságra eső kvóta a nemzeti jövedelemből azért sem, mert a zsidóeredetű nemzeti jövedelem bifurkációja a szigorúan vett zsidó jövedelemtől nem mehetett végbe, holott épúgy, mint a nemzeti vagyonnak a kiszámításánál, ez a kibővítése a zsidó fogalmának természetesen lényeges pluszt kell, hogy jelentsen.

Kétségtelen tény, hogy a folyó évi zsidó nemzeti jövedelem tekintetében a zsidó földek, erdők, szőlők, ingatlanok, felszerelések slb. zár. alá vétele és közeli kisajátítása

a zsidóság jövedelmét a nemzeti jövedelem szempontjából legalább 15 százalékkal csökkenti,

úgy, hogy figyelembe véve a jövedelmet és keresetet sújtó fokozott adóterheket, valamint a zsidó jövedelmek és keresetek tekintetében az egyensúlytörvény okozta lényeges kieséseket,

a zsidó- és zsidó-eredetű nemzeti jövedelmet egyre inkább csökkenő jellegűnek kell tekinteni.

Ha egyes foglalkozási ágakat nézünk, akkor azt

látjuk, hogy az 1939:IV. tc. életbeléptetése előtt Magyarországon például több, mint 150.000 magántisztviselő dolgozott, akiknek közel 33%-a volt zsidó, tehát a folyó év végéig a cca 50.000 magántisztviselőből kb. 45.000-nek kell elveszítenie állását és kiesnie a nemzeti jövedelem kereteiből. A fővárosi cca 30.000 kereskedelmi alkalmazottból 15.000 zsidó, akikből ugyancsak 1942 végéig legalább 7000-t kell leépíteni, tehát ebben a szakmában ennyien buknak ki a nemzeti jövedelemben való részesedésből. Ha nem egyes szakmákat nézünk, hanem *általában* a zsidó lakosság foglalkozás szerint való megosztását, akkor meg kell állapítanunk, hogy

***a zsidóság összes létszámából közel 90
százaléka élt és él még részben olyan
foglalkozási ágakból, amelyek a zsidó-
törvény hatálya alá esnek,***

(kereskedelem, ipar, őstermelés, közszolgálat, hitel-foglalkozás, mérnök, ügyvéd, vegyész, orvos, közlekedés, stb.). A zsidótörvény és egyéb rendelkezések összesen *legalább 200.000 zsidót tettek és tesznek fokozatosan állástalanná vagy jövedelemnélkülivé*, de ha a zsidó származásúakat hozzászámítjuk, úgy

***ez a szám meg kell, hogy közelítse a
negyedmillió lelket.***

És a szám a középiskolák negyedik, illetve nyolcadik osztályának évről-évre az életbe kilépő végzettjeivel évről-évre automatikusan ezrekkel szaporodik, akik a nemzeti jövedelemből a maguk szeletét igen nehezen tudják megszerezni.

Ha tehát a folytonosan tartó leépítéseket figyelembe vesszük, valamint a zsidó jövedelmekre eső terhek rendszeres fokozódását, úgy

az 1942 év végére a nemzeti jövedelemnek a zsidóságra eső részét aligha takaríthatjuk másfél milliárdnál többre,

amit 800.000 zsidót és zsidószármazású egyént számítva, fejenként 1850.— *P* átlag évi jövedelmet jelent. Ha pedig a tágabb értelemben vett zsidó és zsidó-eredetű vagyont maximálisan 7.5 milliárdra értékelhetjük a *folyó év végével*, úgy

a fejenkénti vagyont 9.600 pengőre kell a nemzeti vagyon keretein belül a 800.000 főnyi zsidóságra vonatkozólag kalkulálnunk

legalább is hozzávetőleg.

VI.

A zsidó vagyon és a zsidó szegénység

Ha elfogadjuk azt a hozzávetőleges kalkulációt, amely a mai tiszta nemzeti vagyonnak; mindennemű zsidó és zsidóeredetű kezekben levő részét *maximálisan cca nyolc milliárdra* értékeli, kutatnunk kell azt, hogy

***a nemzeti vagyonnak ez a jelentős része
a legszélesebb értelemben vett zsidóság
körében hogyan oszlik meg.***

Ha elfogadjuk azt a szintén csak vélelmezett tételt, hogy megközelítőleg *800.000 főnyi zsidó és zsidószármazású lakosa van Magyarországnak*, vagyis a lakoságnak kb. $\frac{1}{18}$ része, akkor a meglévő adatok alapján

cca 240.000 zsidó családot vehetünk számításba.

Ebből a 240 ezernyi zsidó családból

***legfeljebb 10 ezer olyan zsidó vagy zsidó eredetű család van, amelynek szá-
mottevő vagyona lehet.***

Vagyon alatt itt 300.000 pengőtől felfelé kalkulálunk, miután a mai viszonyok közt a 300.000 pengőn aluli vagyonok még megfelelő jövedelem esetén sem fedik a gazdagság fogalmát. Ez a 10.000 család, amely megfelelő pozíció, vagy az ingatlan és részvény- érték átmeneti felszökkenése, vagy spekuláció révén ezt a vagyonát nagyjában meg tudta menteni, sőt csekély részben még gyarapította is, képezi a magyar- országi zsidóságnak ú. n. arisztokráciáját.

A 10.000 gazdag zsidó családon kívül

***legfeljebb 30.000 olyan zsidó család él-
het Magyarországon, amelynek vagyona
300.000 pengőn alul van, vagy vagyona
egyáltalán nincs,***

de egyelőre a maga szakmájában, vagy más pályán *rendes jövedelmet húz*, tehát akár mint kereskedő, akár mint tisztviselő, vagy orvos, mérnök, ügyvéd stb., nagyjában és általában *ú. n. polgári rétegnek tekinthető.*

A harmadik réteget képezi az

***a cca 200.000 zsidó család az országban,
amely mér teljesen kereset nélkül áll,
vagy leépítése folyamatban van,***

vagy olyan szerény nyugdíjat, avagy egyéb támoga-
tást húz, amely csak a pillanatnyi minimális meg-

élhetésre elegendő, de tartósan már azt sem biztosítja.

A magyarországi zsidókérdés, illetve az esetleges kivándoroltatás gazdasági feladatai szempontjából tehát

elsősorban a 10.000 gazdag zsidót vagy zsidó származású család jön számításba, amely — a 300.000 pengőn aluli vagyonnal rendelkező zsidóság összvagyonát 1 milliárddal kalkulálva — cca 7 milliárdnyi vagyonnal rendelkezhet.

Ennek a zsidóságnak, egyéb kötelezettségein felül, *elsőrendű hivatása és obigója a 200.000 ellátatlan zsidó család sorsának legalább is átmeneti megkönnyítése*, hogy a proletársorsba való leszakadás, amelytől már néhai gróf *Teleki Pál* óvta az országot, mégpedig nem a zsidóság, hanem az állam érdekében be ne következzen. Ennek a 10.000 gazdag zsidó családnak az a missziója, hogy saját jólfelfogott érdekében is a szegény zsidóság fokozatos elsovadásának” politikai, szociális és erkölcsi okokból gátat vessen.

*

Mielőtt ismertetnők a *zsidó nagy töke réteges elhelyeződését és vagyonállományát*, valamint a szegény zsidóság érdekében eddig hozott áldozatait, ezen a helyen nyíltan meg kell felelnünk egy olyan kérdésre, amely mondanivalónk kapcsán előbb vagy utóbb feltétlenül kínálkozik és jelentkezik. Ez a kézenfekvő kérdés az, vajjon

elképzeltető-e a gazdag magyarországi

***zsidóság olyan mérvű és olyan jellegű
áldozatkészsége, amellyel a zsidóság
Magyarországon való végleges megma-
radásának jogát biztosíthatja!***

Ha ezt a kérdést úgy értelmezzük, hogy *egyedül* és kizárólag *bármilyen* mérvű és vonatkozású anyagi áldozattal elképzelhetőnek tartjuk-e a magyarországi keresztény és zsidó lakosság közt az együttműködés lehetőségének helyreállítását, erre a kérdésre őszintén és határozottan

nemmel kell felelni.

Nem hisszük azt, látva, tudva és mérlegelve a kint és bent működő lélektani és szociális erőket, hogy olyan magas erkölcsi szempontok, amelyek egy országon belül különböző fajú, nemzetiségű vagy vallású polgári elemek együttélését biztosíthatják, bármilyen mélyen járó anyagi koncepcióval behelyettesíthetők legyenek! Nem hisszük azt, hogy akár 5, akár 10, akár 15 milliárd, vagy akár a világ minden aranya lehetővé tehetné azt, hogy Magyarországon ne legyen zsidókérdés!

Ennek a kérdésnek a tisztázása azonban *nem* tartozik erre a könyvre. A mi elgondolásunk kizárólag az, hogy

***a magyarországi gazdag zsidóság mit te-
het egy elviselhető átmenet létrehoza-
tala érdekében***

és hogyan dokumentálhatja azt, hogy cca 7 milliárdos összvagyonra, amit ebben az országban *száz év* alatt

szerzett, nemcsak az övé, hanem az *ezeréves* Magyarországé és általa és belőle fel kell emelnie a föld sarából azt a 200.000 nyomorult zsidó családot is, amellyel nem lehet elfogadtatni azt a beteges (érzékenységet, amit a magyarországi zsidóság gazdagjainak jórésze a *saját* magántulajdonának érintetlensége tekintetében tanúsít.

VII.

A belső zsidó telepítés és átképzés problémája

A zsidótörvény teljes végrehajtása az államélet szempontjából egyfelől azzal a következménnyel járhat, hogy

a zsidó értelmiség teljesen vagy nagyjából proletárrá lesz

és sok hasznos képesség helytelen, sőt veszélyes irányba terelődik, másfelől

a felszabaduló és többé-kevésbé tétlenségre ítélt zsidó tőkék spekulációkra vetik magukat,

amelyek a magyar gazdasági életben káros jelenségeket idézhetnek elő.

Meg lehetne előzni ezeket a közérdekből hátrányos következményeket azzal, ha olyan feladatok

megoldása felé terelnők a zsidó tőkét és a zsidó munkaerőt, amelyek tulajdonképpen az államra tartoznának, de amelyek az állam pénzügyi eszközeinek elégtelensége folytán évről-évre megoldatlanok maradnak.

A zsidóság esetleges tömeges kivándoroltatásai *közös érdekből* csak úgy készíthető elő gyakorlatilag, ha

**a zsidó tömegek munkaképes részét
földművelésre képzik át**

a kétkezi ipar kisebb lehetőségein kívül. Magyarországnak körülbelül

***1,000.000 hold olyan földje van, amely
homokos, szikes, vagy egyéb okokból
műveletlen.***

A nemtermő magyar föld megjavítása és a kapcsolatos kolonizáció volna az a nagyszabású belső vállalkozás, elgondolásunk szerint, amely felé a zsidó tőkét és a zsidó munkaerőt, valamint a külföldi zsidóság támogató hajlandóságát terelni kellene.

Tudvalevő ugyanis, hogy a külföldi zsidóság erre hivatott szerve, *a JOINT nálunk ugyanolyan összegekkel állt évente a szegény zsidóság rendelkezésére, mint amelyek közadakozásból erre a célra befolytak.* Ez a külföldi támogatás ugyan csökkent, de Svájcban át máig is *folymatban van* és elég jelentős összeget képvisel. Ha már most a *hazai* nagytőke és a *külföldi* zsidóság *közös* vállalkozásban több száz-ezer főnyi erre alkalmas zsidó munkaerő a magyar

állam megfelelő, bár áldozatot nem jelentő támogatása mellett az ország különböző homokos, szikes vagy egyébként terméketlen területeit — a második kötetben ismertetendő tervezet szerint —

belső kolonizáció alá venné és erre egy több éves munkaterv szerint az ország érdekében valóban intenzív, rendszeres és gyökeres munkaszolgáltatást szánhatna,

kétségkívül egyfelől önmagát eredményesen készíthetné elő az esetleges kivándorlásra, másfelől Magyarországnak olyan előnyt nyújthatna, amelynek jelentősége és haszna minden vitán felül áll. Egy ilyen belső kolonizáció részint új életet vinne az ország olyan részeibe, amelyek ma jóformán forgalmon kívül állanak, másrészt pedig

erősen gyarapítaná a nemzeti vagyont, fokozná a kiviteli lehetőségeket és ezzel biztosíthatná kereskedelmi mérlegünk egyensúlyát.

A magyar állam jól járna ezzel a megoldással, mert a *JOINT* által befizetendő összeget térítés nélkül kapná meg és egyben több éven keresztül nagymennyiségű évi valutabevételekhez jutna azon a legnagyobb érdeken felül, hogy egy millió hold terméketlen föld válna termékenyvé. Jól járna a magyarországi gazdag zsidóság, amely tőkéjével áll a cél szolgálatába, mert kivándoroltatás esetén vagyona egy részét kül-

földön dollárban kaphatná meg a létrehozandó transzfermegállapodás alap fán. Jól járna a dolgozó szegény zsidóság, mert olyan szakkiképzésben részesül, amellyel a világ bármely részén hasznos tényezővé és nem megtúrt, de kellemetlen vendéggé válhat. Végül nem károsodik a JOINT sem, mert a segélyezésre szánt pénzeszegeket úgyis mindenütt a fond perdu adja és csak hivatást teljesít, ha áldozott pénzeszegeivel a magyarországi zsidóságot megmentette vagy legalább is átmentette.

Nem kétséges, hogy a zsidóság belső mezőgazdasági telepítése, szakszerű kiképzése, a terméketlen talajok országos megjavítása és a kapcsolatos valutáris lebonyolítás lehetővé tétele olyan rendkívüli jelentőségű cél, amely gazdagnak és szegénynek egyaránt a legnagyobb fontosságú kell, hogy legyen. A másik kötetben részletesen és szakszerűen ismertetjük egy ilyen mezőgazdasági program lehetőségeit és lebonyolítási módjait, valamint a kapcsolatos *szociális* és *pénzügyi* kérdéseket, úgyszintén mindazokat a problémákat, amelyek ezzel a programmal Magyarországon és Magyarországon kívül összefüggésben állanak.

A magyar államhatalom legutóbbi rendelkezései cca 1 millió hold szántóföldet, erdőt, szőlőt stb. vonnak el a magyarországi zsidóságtól. Ezt a millió holdat az ugyancsak millió holdnyi terméketlen, homokot és szikes magyar földnek rendszeres megművelésével és termővé tételével kellene, hogy tetézzék a magyarországi zsidóság. Ez volna a legméltóbb bizonyítéka annak, hogy a magyarországi zsidóság és

a magyar föld bizonyos kapcsolata elképzelhető, feltéve, hogy a zsidóság, nagy, komoly és egyetemes áldozattal tudja ennek a kapcsolatnak reális és közhasznú voltát bizonyítani.

VIII.

A palesztinai kérdés

A magyarországi zsidóság kitelepítése kapcsán különösen azért jelentős a mezőgazdasági elő- és átképzés, mert összefügg a legnagyobb és legfontosabb zsidó központ, a *palesztinai zsidó állam* problémájával.

Tagadhatatlan, hogy Palesztina egyre inkább a 17 milliós zsidóság legfőbb mentsvárává válik és

az angolszász birodalmak illetékes tényezői részéről is egyre nyomatékosabbá válik az erre való utalás és figyelmeztetés.

Akárhogy fordul is a világ sora, a szétszórt zsidóságnak le *kell mondania arról a fikcióról, hogy önálló külön zsidó állam nélkül, — akármily kis állam az, — emberi jövőjét és fennmaradását Európában és Európán kívül elképzelhesse.* Éppen ezért vázlatosan

ismertetjük Palestina politikai, gazdasági és szociális térképét,

keresve az objektív középutat az elragadtatás és a gúny végletei közt, amellyel Palesztinát az írók, világjárók, tudósok és szociálpolitikusok többsége szemléli és megítéli. (A palesztinai transferproblémára későbbi könyvünkben térünk rá.)

A könyv végén felsoroljuk forrásműveinket, de már itt is leszögezzük, hogy ebben a fejezetben *Ruppin*, dr *Bonne*, *Kaplansky*, valamint *Ormos Emil*, illetve *Marton Ernő* kitűnő tanulmányát használjuk fel, a »*Jüdische Rundschau*« évfolyamain, hivatalos kiadványokon és megbízható magáninformációkoi kívül.

a) Az önálló zsidó állam eszméje

Ötven év előtt *Herzl* megállapította, hogy *a zsidó állam világszükséglet*. Ez a felfogás mindenestre igazolódott annyiban, hogy

az önálló zsidó állam a zsidóság szükséglete lett.

A két világháború és a közbeeső két évtized tapasztalatai, tanulságai és eseményei meggyőzték az aszsimilálódni kívánó zsidóságot és a világ közvéleményét is arról, hogy

egy nemzeti központ és egy nemzeti otthon, amelyet a civilizált népek közt egyedül a zsidóság nélkülözött, elengedhetetlen kelléke annak, hogy ezen a köz-

***ponton kívül a zsidóság kisebb-nagyobb
tömegekben egzisztálhasson.***

Példa erre a *görögök* és az *írek* helyzete, akiknek többsége az anyaországon kívül él, vagy legalább is élt, de nemzeti egységüket és súlyukat éppen az anyaország állami léte biztosítja Európában és szerte a világon.

Ha Palesztina olyan állammá válik, amelyben a zsidóság nem kisebbség, ezzel a pusztá ténnyel elfoglalhatja azt a szerény helyet a világon, amelyet joggal igényelhet. Ez az önálló kis állam egyúttal — amint erre *Marton* igen helyesen mutat rá — szétrombolhatja azokat a feltevéseket, amelyek a zsidók világuralmi törekvéseiről egyre inkább elharapódnak. Ez a vád, bármily összetételű is lesz az az ország, vagy bármily szépen is fejlődne, ahova a zsidóság központilag letelepülhet, mégis olyan kis hatalom lenne, amely megszüntetné azt a bizalmatlanságot, amely a zsidóság és a népek viszonyában olyan nyomasztóvá vált és még egyre nyomasztóbbá válik.

**b) Palesztina mezőgazdasági
befogadóképessége**

A magyarországi zsidóság szempontjából igen lényeges, hogy a világháború után, amikor akár kivándorlás, akár kitelepítés formájában az egész világ zsidóságának nagyarányú körforgása lesz aktuálissá,

milyen, főleg agrár elhelyezkedési lehetőségeket nyújthat Palestina?

Tény, hogy 1930-ban 170.000 zsidó lakott Palesztinában, míg 1940-ben ez a szám elérte az 550.000-t. Tekintettel arra, hogy 1937 tavaszán — mint elgondolást — a Peel-bizottság a jelenleginél szűkebb területben jelölte ki az önálló zsidó állam *minimális* keretét, kétségtelen, hogy ez a tervbevett állami terület nem nagy. Igaz, hogy *a mai Palesztina egész területe több, mint 26.000 négyzetkilométer*, aminek majdnem fele azonban az ú. n. Negev, *ezidőszerint* mezőgazdaságilag kihasználatlan. A megmaradó és használható 13.000 négyzetkilométer területnek befogadó képessége — annak ellenére, hogy Palesztinában egy négyzetkilométerre 57.6 lélek esik, ami közeikeleti mértékkel magas szám —, még mindig jelentékeny.

Palesztinában maximálisan a lakosság 18%-a; foglalkozott 1940-ben mezőgazdasági termeléssel, ami alatta van a normálisnak és minden akadály nélkül felemelkedhet 25%-ig. Ezen az alapon vizsgálva, hogy a művelhető palesztinai földterület hány mezőgazdasági családnak tud kenyeret adni, a szakértők véleménye szerint

legalább 150.000 zsidó családot, vagyis cca 750.000 lelket lehet még a palesztinai mezőgazdaságban feltétlenül elhelyezni.

Tekintetbe véve a mezőgazdasági lakosságnak a kereskedő és iparosréteghez való jelenlegi 1:4 arányát, ezen az alapon

Palesztinában néhány éven belül fokozatosan négymillió zsidót lehet egészséges feltételek mellett elhelyezni, vagyis még több, mint három millió zsidó kivándorlásának, illetve betelepítésének vannak meg a lehetőségei

akkor is, ha az arab lakosságot, vagy legalább annak egy részét nem telepítik át a környező arab országokba.

A palesztinai agrár települések három csoportra oszlanak:

egyéniek, kooperatívok és közöstulajdonuak.

Az utóbbiak közül Degania Aleph a legrégebb, 1905-ben jött létre és mintaképe a hasonló jellegű kolóniáknak.

A telepek általában főzelékeket, gabonát, citromot, banánt, bort, narancsot, tejet és tejtermékeket, grape-fruitot stb. állítanak elő, főleg exportra Görögország és Egyiptom felé, amíg a világháború meg nem változtatta a kiviteli lehetőségeket és irányokat.

c) Ipari lehetőségek

Az utóbbi évtizedben igen jelentős mértékben fejlődött a *palesztinai ipar*, amit azok az adatok igazolnak, amelyek a vállalatok és dolgozók számára a befektetett tőkére és a forgalomra vonatkoznak, öt év előtt, 1937-ben az ipari vállalatok száma közel

járt a 14.000-hez, 1940-ben már meghaladta a 20.000-et, 1937-ben a dolgozók száma 54.000 volt, 1940-ben, 70.000, a befektetett tőke pedig öt év alatt 22 millió, fontról 30 millióra, a forgalom pedig 33 millió fontról 40 millióra szökött fel. Különösen a *textil-ipar* fejlődött lengyelországi áttelepítések, a *kémiai ipar* német emigránsok révén és a *gyémántcsiszoló-ipar* holland kitelepülések folytán.

Igen érdekes az aránya a *nagyobb* és a *kisebb* iparvállalatoknak: a vállalatok kb. egyharmada nagyobb iparvállalat és a befektetett tőkéknek kb. felét képviseli, úgyhogy

Palesztina rövidesen az egész középkelet legnagyobb ipari állama lehet,

különösen mivel az ipari fejlődést egyfelől a petróleumforrások Palesztinán át futó vonala, másrészt az energiatermelés óriási méretei intézményesen biztosítják.

d) A bányászat

Palesztina déli részén igen jelentős *petróleum-lelőhelyek* vannak, úgyszintén nagy *káliumterületek*, amelyeknek kiaknázását eddig csak a konkurrens érdekeltségek akadályozták meg.

Palesztina ásványi kincsei közül különösen a *Holttengpr* ásványi anyagai — elsősorban a *kálium* és a *bróm* — jelentősek, amelyek az összkivitelnek cca 35%-át alkotják és 1940-ben több, mint 1 millió, *font* kiviteli értéket jelentettek. Ezenkívül még bitu-

men, kősó, gipsz, foszfátok, mészkö, kén; mangán; réz, magnéziumklorid fordul elő igen jelentős mennyiségben és kiaknázásuk még csak kezdő stádiumban van.

Tekintettel arra, hogy már hosszú évezredek óta

***Palesztina három világrész összekötő
pontja és átmenő állomása,***

a földben lévő kincsek feltárása és hasznosítása óriási lehetőségeket ígér.

e) A kereskedelem

A legnagyobb gazdasági sanszot a *kereskedelem* kifejlődése adja meg Palesztinával kapcsolatban. A berendezkedés és az önállósulás korszaka már elmúlt és

***a palesztinai piac ma már önálló mind
belföldi, mind külföldi áruk tekintetében.***

A modern világvárosi áruház típusai Palesztinában teljes mértékben érvényesülnek és a városok üzleti negyedei európai nívón állanak. A bevándorló németországi zsidóság ezen a téren nagy léptekkel vitte előre az önálló kereskedelem ügyét s ma már az alexandriai és beyruthi arab nagykereskedők helyett teljesen zsidó kézben van a belső és külső kereskedelem.

f) A szociális helyzet

A palesztinai munkásközvetítés központi szerve a *Histadrut* munkásszervezet hivatala. Ez a szervezet százas turnusokban helyezi el a kőműves, asztalos, szerelő, kovács, ács, valamint mezőgazdasági munkaerőket, amikor konjunktúra van, viszont igyekszik a munkanélküliség ellen megóvni a tagjait, ha a konjunktúra nem megfelelő. *A Histadrut a genfi második internacionálé alapján áll*, de annyiban sovinszta, hogy a sokkal lazább szervezettségű arab munkássággal szemben nemcsak a zsidó munkásokat, hanem a zsidó tőkést is igyekszik megvédeni. A *Histadrut* vezetőségében tőkések és vállalkozók is vannak, akik maguk is bér munkásokkal dolgoztatnak, vagy bérházak jövedelméből élnek. *A munkabérvizonyok szabályozása még sok kívánnivalót hagy hátra*, miután a különböző országokból idekerült szervezett és szervezetlen munkásság, illetve fizikai munkára átminősülő zsidóság természetesen szociális érzés dolgában nem áll egységesen nyugateurópai nívón.

Igen érdekesek *a munkás kooperatívok*, amelyek az egyes szakmákban, mint önálló vállalkozók lépnek fel és igen jelentékeny szakmákat, így pl. a tömegélelmezést is jóformán monopolizálnak. Ezek a kooperatívok sok helyen még a kezdet nehézségeivel küzdenek és nem biztosítanak a legtöbb vállalatnál megfelelő megélhetést tagjaiknak, viszont a munkaidő aránylag igen nagy és az egészségügyi berendezkedések erős javításra szorulnak. Maga a gondolat azonban kétségkívül nagyszabású és meg-

felelő irányítás és ellenőrzés mellett, valamint az: állami beavatkozás intézményes biztosítása esetén, nagyjában európai mérték szerint fognak szabályozódni.

g) Ami bizonytalan...

A palesztinai végleges berendezkedésnek komoly zökkenői és akadályai is voltak, vannak és lesznek, általában és speciálisan a magyarországi zsidóság szempontjából is, amiket vázlatosan alább ismeretünk:

1. Az államiság. A jelenlegi helyzet Palesztina önálló zsidó állami volta tekintetében, zavaros. Az angol fennhatóság nem teremtett végleges megoldást sem jogilag, sem területileg, sem gazdaságilag. Palesztina sorsa teljesen a háborús, döntéstől függ és így a jövő szempontjából a palesztinai zsidó állam, amely ia húszas és harmincas években fokozatosan kialakulónak látszott, esetleg egészen új megfontolások és formák közt épülhet ki, vagy alakulhat át.

2. Klíma. A palesztinai éghajlat európai mérték szerint féltrópusi: a forróság, ha nem is elviselhetetlen, de főleg egyes részeken nyomasztó és betegségeket provokál, az esőzések tartama megn lehetős hosszú. Az első generáció számára a klíma még probléma, a másodiknak már kevésbé. Az egészségügyi szolgálat még sok kívánnivalót hagy hátra, de megoldható; bizonyos területeket az európai településből még jóidőre ki kell kapcsolni (mocsár stb.).

3. Az **arabok**. A környező 120 milliós arab nép a zsidót betolakodónak, a legjobb esetben vendégnek tekinti és önmagát tartja őslakónak. Ép ezért és gazdasági okokból szemben áll vele és véres konfliktusok sora támadt köztük. Az ellentétek csak alapos intézkedésekkel és módszeres elkülönítéssel volnának megoldhatók, ez azután a háborús döntés függvénye.

4. **Belső zsidó ellentétek**. Palesztinában egy csomó európai és Európán kívüli ország különböző kultúrájú és nyelvű zsidósága él, közülük jóformán csak a német és osztrák csoportosult szervezett telepekre és él fegyelmezett, fejlett és magasnívójú életet, s természetesen anyagilag is konszolidált. A magyar, román, görög, török, lengyel, galíciai, orosz zsidók szerteszóródtak a városokban és tanyákon és egységes irányítás nélkül, zavarok közt próbál boldogulni, ahogy tud, az erősebb jogán. Egységes nyelv nem lévén, a német és a jiddis az összekötő kapocs.

5. **Gazdasági krízisek**. Palesztina geopolitikai fekvése folytán, minden európai, vagy keleti konfliktusra erősen reagál. Az abesszíniai háború gazdasági felfordulást okozott, a világháború kitörése még nagyobbat: munkáselbocsátások, csődök, bankbukások követték egymást és ezrével váltak kenyértelessé a zsidó családok. Mint minden új államalakulatnál, Palesztinában is öt-hat évenként jelentkezik a gazdasági földrengés — legalább is eddig jelentkezett.

6. **Szociális bajok**. A munkásszervezetek, amint már jelentettük, nem mérhetők európai mértékkel, bár nagyon hatalmasak. Az »Avoda Hivrit« (zsidó munka) jelszava folytonos küzdelmet jelent az ara-

bokkal, de nem jelent teljes harmóniát a zsidó munkásrétegek közt sem. A munkásszervezet vezetősége félig-meddig kapitalista, vagy legalább is önvállalkozó rétegekből áll, tehát a munkabérek feljavításának, általában a munkásvédelemnek nehéz az útja. Gazdasági krízis idején ez a szervezet még nem ura a helyzetnek, rendszeres segélyezésre nem képes; rövid évtizedek alatt nem is volt ennyire kiépíthető. Különös baj, hogy egyes országok zsidó dolgozóiból hiányzik még — érthető okokból — a szükséges szociális érzék.

7. Behozatal és kivitel. Palesztina amerikai lisztből, román marhából, egyiptomi cukorból, ciprusi és görög főzelékből élt: 80%-os élelmiszerimportból. Ezzel szemben a gyümölcs- és ásványkivitel nem volt elegendő s a hiányt adományok hidalták át. A második világháború óta az import megnehezült és a segélyezés megcsappant: a helyzet tehát pillanatnyilag súlyos. A jövőben csak a mezőgazdaság! és bányászat kiépítése, az ipari termelés fokozása, a mobil tőkék biztosítása és nagymérvű takarékoság lehet a zsidó állam állandó és komoly egzisztenciájának alapja.

h) A szellemi pályák

A Palesztinában a magyarországi zsidó intellektuerek részére adódó lehetőségeket, valamint általában a zsidó írók, tudósok, hivatalnokok, ügyvédek sth, stb. helyzetét *külön fejezetben* fogjuk tárgyalni,, mint a kitelepítések egyik különösen súlyos és fontos problémáját.

A zsidóságnak Palesztinában való további rendszeres elhelyezkedésének

***alapvető problémája a transzferkérdés
megoldása,***

illetve az a módszer és azok a lehetőségek és feltételek, ahogy a meglévő európai zsidó tőkék egy része állami jóváhagyással és támogatással Palesztinában befektetésre és hasznosításra kerülhetnek. Ezt a kérdést a *második* kötet tárgyalja.

IX.

Hova? Mivel? Hogyan?

Vázlatos képét adtuk eddigi fejtegetéseinkben egyfelől a »zsidó« fogalmának Magyarországon és Magyarországon kívül való értelmezésének e tekintetben várható további lépéseknek, ismertettük Európában és Amerikában a zsidóság térhódítását a gazdasági élet vohalain a XVI. századtól kezdve, valamint a zsidó kereskedelem és ipar magyarországi kezdeteit és kifejlődését a legújabb időkig, foglalkoztunk a magyar nemzeti vagyon békebeli és mai kereteivel és megadtuk a zsidó és zsidóéredetű vagyonrészek valószínű méreteit, foglalkoztunk a magyar nemzeti jövedelem volumenjével és rámutattunk arra, hogy a zsidóság jövedelme az utolsó évek során milyen eltolódást mutatott, leszögeztük a magyarországi zsidóvagyon tulajdonosainak kötelességét és hivatását a zsidó proletariátus támogatásával szemben, ismertettük azt a koncepciót, amely alkalmas volna egy mezőgazdasági áthidaló misszió vállalására az átképzés elősegítésére és végül — Palesztináról adtunk vázlatos képet.

Ezek után a következő fejezetek elsősorban a német gyakorlati példákat fogják felsorakoztatni, egyfelől a kivándoroltatás során felmerült gazdasági és pénzügyi kérdéseket, főleg a *transzferprobléma* megoldása, másfelől azokkal az Európán belül való kísérletek kapcsán, amelyek a zsidóság mezőgazdasági és ipari letelepítése körül német részről történtek, ismertetni fogjuk az Európán belüli, valamint a közeli, madagaszkári és amerikai elhelyezkedési lehetőségeket, különös tekintettel a második világháború során bekövetkezett lényeges eltolódásokra és új szituációkra, *a magyarországi zsidó és zsidóeredetű vagyonok szakmánkénti objektív felbecsülésével és értékelésével* és végül — ami a legnehezebb probléma —

felvázoljuk azokat a pénzügyi megoldási lehetőségeket, amelyek egy esetleges kitelepítési akciót megelőzőleg Magyarországon aktuálisok lesznek

és amelyek egyaránt érdeklik azokat a magyarországi zsidó rétegeket, amelyek a nemzeti vagyon egy részét birtokolják, mint azokat, amelyek a maguk jövőjét illetően — nincstelenek, vagy legalább is vagyonnélküliek lévén — az ú. n. zsidóvagyon élvezőtől várnak és várhatnak okkal és joggal garanciát és áldozatokat.

*

... Az olvasót, aki eddig és ezután kitüntet bennünket figyelmével és érdeklődésével, arra kérjük, ne felejtse el, hogy ezzel a munkával tájékoztatni

leg pedig minden optimizmus háttérbe szorításával nézünk szembe a felvetett nehéz problémákkal és köztük a legsúlyosabb és legfájdalmasabbal is, amikor arra a nagy kérdésre keressük a becsületes és józan feleletet:

Hová?

Mivel?

Hogyan?

Az I-III. kötet forrásmunkái:

- Dr *Fellner* Frigyes: A magyar nemzeti vagyon.
Deutsch Antal: A magyar zsidóság a közgazdaságban.
Dr *Polyák* Béla: Zsidók a magyar mezőgazdaságban,
Dr *Kovács* Alajos statisztikai tanulmányai.
Ormos Emil: Ígéretek földje.
Marton Ernő: Mit nyújthat Palesztina a világ zsidóságának ?
Matolcsy Mátyás: 12 milliárd.
Gazdaságkutató Intézet kiadványai.
Statisztikai Évkönyvek.
Dr *A. Kohut*: Berühmte izr. Männer und Frauen. I—II.
Werner Somhart: Die Tuden und das volkswirtschaftliche Leben.
Franz Oppenheimer: Polemie mit Sombart.
Artúr Ruppin: Die Soziologie der Juden.
Dr *Alfréd Bonne*: Palestina Land und Wirtschaft.
A. Kaplensky: Realitäten und Möglichkeiten Palesztina.
Jüdische Rundschau, Berlin, évfolyamai.

Tartalom:

Előszó	7
Ki a zsidó?.....	9
A zsidóság térfoglalása a világgazdaságban	15
A zsidóság gazdasági története Magyarországon.....	24
A mai nemzeti vagyon és az ú. n. zsidóvagyon.....	30
A nemzeti jövedelem és a zsidójövedelem	36
A zsidó vagyon és a zsidó szegénység.....	41
A belső zsidó telepítés és átképzés problémája	46
A palesztinai kérdés	51
Hová? Mivel? Hogyan?.....	63